

OMGEVINGSRECHT

(Staatsinrichting)

Periode 3 2022 MO₄1

Waarom omgevingsrecht?

Als milieu-onderzoeker of milieu-inspecteur krijg je te maken met specifieke **wetten en regels** in je werkveld.

1. Daarom belangrijk te weten **wie** bepaalde wet- en regelgeving maakt (NL, EU?)
2. Kennis van **relevante wetten** zoals milieuwetten, waterwetten en groene wetgeving ter bescherming van onze flora en fauna.

Als je onderzoek wilt doen in een sloot, mag je niet zomaar gaan scheppen in Nederland. Je moet dan meestal toestemming vragen aan de eigenaar van de grond en je moet toestemming krijgen van de gemeente of provincie. Dit soort zaken zijn voor een groot deel geregeld binnen het bestuursrecht.

Eisen IBS-3

OMGEVINGSRECHT

Staatsinrichting

Toine van de Sande
Juli 2016

Inleiding Milieuwetgeving en groene wetgeving_rev2.docx
HELICON MBO 's-HERTOGENBOSCH

1. Omgevingsrecht/staatsinrichting
 - a) Doornemen reader
 - b) Maken opdrachten (vrijdagen)
 - c) Maken **poster** = trede 8 en 9 (combinatie blauw-groen en toepassen wetgeving)
 - d) **Toets** = vraaggesprek docent
2. Bezoek aan **gemeente** (individueel)
 - a) Interview met bestuurder of ambtenaar
 - b) Bezoeken Raadsvergadering
 - c) Maken verslag
3. Bezoek aan **provincie (klassikaal)**
 - a) Bezoeken vergadering Provinciale Staten
 - b) Maken verslag

Begrippen Staatsinrichting

- Nationaal en internationaal recht
- Volkenrecht
- Rechtsregels
- Gedragsregels (normen en waarden)
- Spelregels (bijvoorbeeld je sportclub)
- Rechtsbronnen (verdragen, wetgeving, jurisprudentie en gewoonterecht)
- Privaat- (civiel/burgerlijk), publieks-, staats-, straf- en bestuursrecht
- Verordeningen (provinciale en gemeentelijke wetten)
- Grondwet en grondrechten

Leerdoelen les 1

Na bestudering van hoofdstuk 2 kun je:

1. het verschil aangeven tussen **gedrags-** en **rechtsregels**;
2. van beide soorten regels een aantal **voorbeelden** uit je dagelijkse leven geven;
3. uitleggen waarom **rechtsregels** **boven andere regels** gaan;
4. de **rechtsgebieden** die er bestaan benoemen en aangeven wat deze globaal inhouden;
5. de **rechtsbronnen** benoemen en uitleggen.

Gedrags- en rechtsregels (= wetten)

Rechtsregels verschillen in een aantal opzichten van andere gedragsregels. De verschillen betreffen:

1. degene voor wie de regels gelden;
2. de regelgever, de persoon of instantie die de regels vaststelt;
3. de handhaver, de persoon of instantie die zorg draagt voor naleving van de regels;
4. de sanctie, de bestraffing voor overtreding van de regels.

Gedrags- en rechtsregels

- Gedragsregels hebben we dagelijks mee te maken
- Ze zijn meestal niet opgeschreven
- Het zijn de algemeen geldende normen en waarden
- Ze bepalen de kaders waarbinnen je je hoort te gedragen
- Het zijn vaak richtlijnen voor sociaal gewenst gedrag
- Gedragsregels kunnen cultureel bepaald zijn
- Spelregels bij je sportclub of huisregels bij je ouders zijn ook gedragsregels

Gedrags- en **rechtsregels**

- Rechtsregels (= wetten) worden **vastgesteld door de overheid**
- Ze zijn bedoeld ter bescherming en bevordering van algemene belangen
- Op het overtreden van rechtsregels is een **sanctie** (straf) gesteld.
- **Rechtsregels gelden voor iedereen in de samenleving**
- Voorbeelden zijn de verboden op diefstal, moord, doodslag, verkrachting en rijden onder invloed van alcohol.
- Daarnaast zijn er rechtsregels over het toelaten van asielzoekers, het verstrekken van werkloosheidsuitkeringen, de bescherming van eigendomsrechten, het ouderlijk gezag over minderjarigen, leerplicht enz.

Rechtsregels boven gedragsregels

- Rechtsregels gaan voor andere gedragsregels.
- Ze gelden voor iedereen, ook de sancties bij overtreding
- Rechtsregels (wetten) worden gemaakt in Den Haag door de regering en de Eerste en Tweede Kamer.
- Op rijksniveau zijn dat de wetgevers met een **volmacht van de kiezer om wetgeving te maken.**
- Op provinciaal en gemeentelijk niveau worden ook wetten gemaakt. Dat zijn verordeningen door de Provinciale Staten en de gemeenteraden.
- Ook deze gelden voor iedereen

Internationaal recht gaat boven nationaal recht

Internationale verdragen en Europese wetgeving gaan “boven” onze eigen wet- en regelgeving. Onderaan staan wetten die door bijvoorbeeld de gemeente of het waterschap worden gemaakt. Deze zogenaamde verordeningen moeten passen binnen de bovenliggende wetten en mogen niet in strijd zijn met bovenliggende wet- en regelgeving.

Internationale verdragen en
Europees gemeenschapsrecht

Statuut van het Koninkrijk

Grondwet

Wetten in formele zin

Algemene Maatregelen van bestuur

Ministeriële regelingen

Provinciale verordeningen

Gemeentelijke verordeningen

Verordeningen van product en bedrijfschappen

Waterschapsverordeningen

Internationale verdragen en
Europees gemeenschapsrecht

Statuut van het Koninkrijk

Grondwet

Wetten in formele zin

Algemene Maatregelen van bestuur

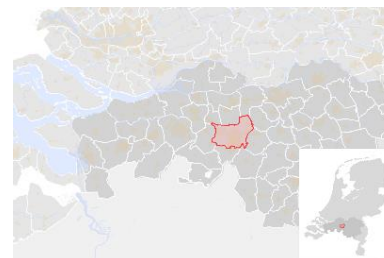
Ministeriële regelingen

Provinciale verordeningen

Gemeentelijke verordeningen
Verordeningen van product en bedrijfsschappen
Waterschapsverordeningen

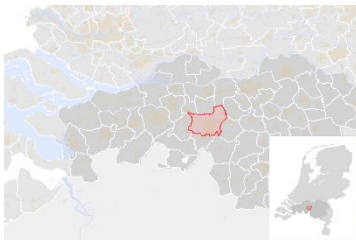
- Europese Verdragen/Richtlijnen

- Landelijke wetten-AMvB-
Ministriële regelingen

- Provinciale verordeningen

- Gemeentelijke verordeningen

Indeling in rechtsgebieden

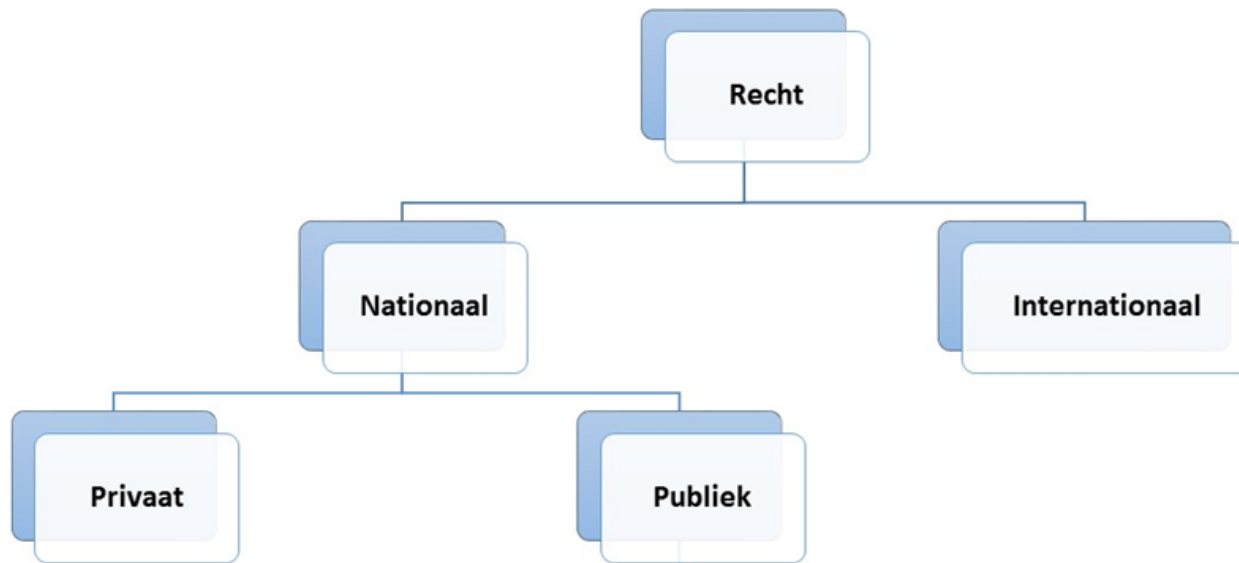
Internationaal en nationaal recht

1. Internationaal recht:

- Universele Verklaring van de Rechten van de Mens
- In 1948 aangenomen door de VN als algemeen geldend en wereldwijd besluit

2. Nationaal recht:

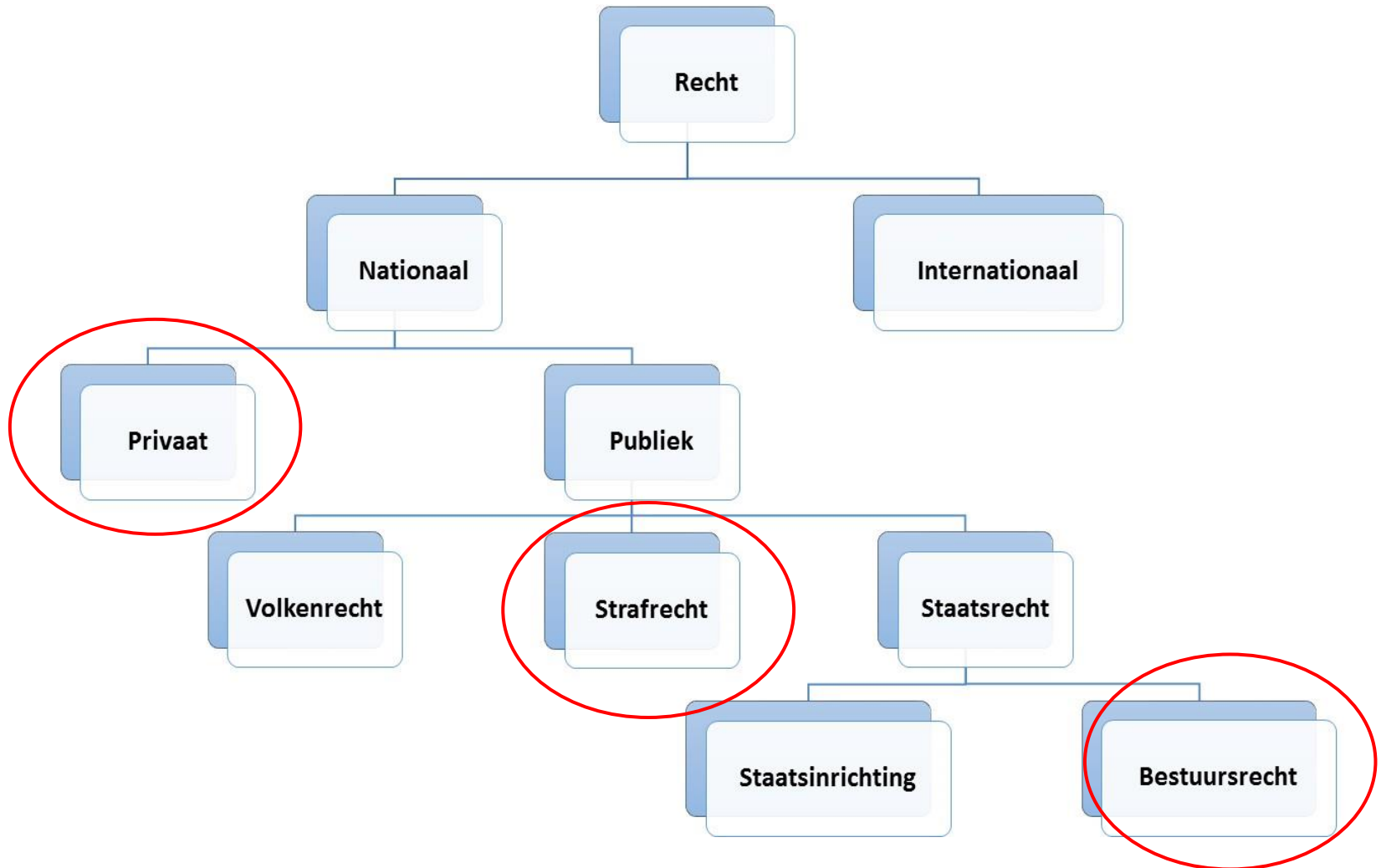
- Privaat en publiek recht

Nationaal recht

1. Privaat recht: regelt de rechtsbetrekkingen tussen de burgers onderling (individueel belang).
2. Publiek recht: regelt de rechtsbetrekkingen tussen de burgers en de overheid en tussen overheden onderling. (dienen algemeen belang)
 - a) Volkenrecht: regelt de rechtsbetrekkingen tussen verschillende landen en tussen hun bewoners, bijvoorbeeld Rusland <> Oekraïne nu.
 - b) Strafrecht: geeft normen die nageleefd moeten worden en stelt straf op niet-naleving daarvan. Bijvoorbeeld boete voor te snel rijden.
 - c) Staatsrecht: zijn de bevoegdheden en de organen van de staat omschreven.
 - *Onderverdeling in Staatsinrichting en **Bestuursrecht** (= belangrijkste rechtsgebied voor het **omgevingsrecht**)*

Indeling in rechtsgebieden

Voor wie bestemd?

1. Privaatrecht:

- Privépartijen tegenover elkaar (schadevergoeding, scheiding, bemiddeling)
- Huurder tegenover een woningcorporatie voor huurverlaging
- Burger tegenover CocaCola voor schadevergoeding

2. Bestuursrecht:

- Oplossen probleem burger-bedrijf/overheid
- Belangrijk voor omgevingsrecht

3. Strafrecht:

- Straffen (boete/gevangenis)

Staat verliest Urgenda-zaak bij Hoge Raad en moet extra CO₂-maatregelen nemen

Rechtsbronnen

1. **Verdragen:** Bindende overeenkomsten tussen overheden.
2. **Wetten:** Belangrijkste rechtsbron internationaal en nationaal.
3. **Jurisprudentie:** Rechtsvorming door rechterlijke uitspraken van rechters, de Raad van State of de Hoge Raad (rechtersrecht).
4. **Gewoonte(recht):** Gewoonterecht is recht dat gebaseerd is op gewoonten. Het wordt van generatie op generatie mondeling doorgegeven (ook ongeschreven recht genoemd).

Rechtsbronnen

Wetten: Belangrijkste rechtsbron.

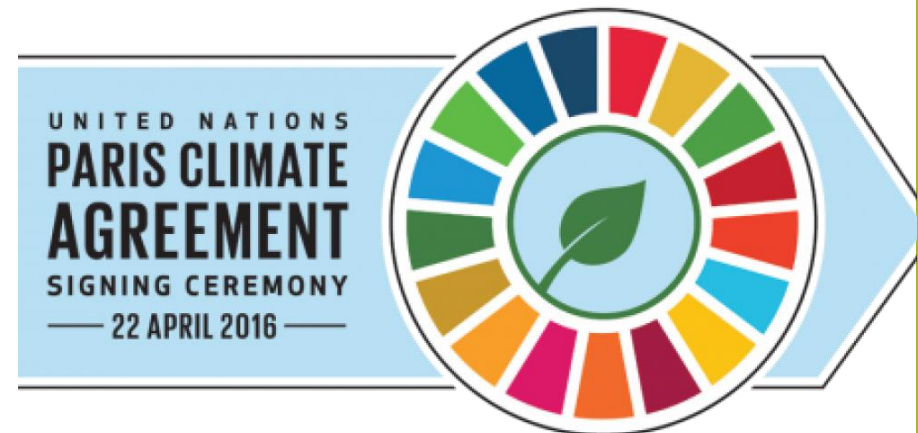
1. Vastgesteld door regering en Eerste en Tweede Kamer
2. Algemeen geldend en bindend (mandaat van kiezer)
3. **Grondwet** vormt basis. Hierin staat onder meer een aantal fundamentele rechten voor iedere inwoner, de zogenaamde mensen- of grondrechten.
4. Daarnaast Burgerlijk Wetboek, Wetboek van strafrecht en Algemene wet bestuursrecht.
5. Voor omgeving en milieu:
 - a) Wet milieubeheer;
 - b) Wet bodembescherming;
 - c) Wet geluidhinder;
 - d) Wet op de Ruimtelijke Ordening;
 - e) Waterwet;
 - f) Natuurbeschermingswet
 - g) Flora en Faunawet
 - h) *Omgevingswet (vanaf 1 oktober 2022 of 1 januari 2023)*

Rechtsbronnen

Verdragen: Overeenkomsten tussen overheden.

1. Verdragen zijn bindend en leggen verplichtingen op aan de landen (de partijen) die ondertekenen. Ze gaan boven nationale wetgeving.
2. Bijvoorbeeld VN-Klimaatakkoord van Parijs, ondertekend door de 28 lidstaten van de Europese Unie op 22 april 2016.
3. De EU-lidstaten hebben met elkaar afgesproken dat de EU in 2030 minimaal 40% minder moet uitstoten.

Rechtsbronnen

Jurisprudentie: Rechtsvorming door rechterlijke uitspraken van rechters, de **Raad van State of de Hoge Raad** (rechtersrecht).

1. Rechterlijke uitspraak of uitspraken die aangeven hoe de rechter de wet heeft aan- of bijgesteld dan wel een begrip of term heeft uitgelegd.
2. Daarmee scheppen rechters **nieuw recht**. Zij maken door hun uitspraken en beslissingen nieuwe rechtsregels.
3. Van belang voor omgevingsrecht. Voorbeeld is een uitspraak van de **Raad van State** van 29 mei 2019, waarin de hoogste bestuursrechter van ons land een streep zette door de regeling **Programma Aanpak Stikstof (PAS)**. Hierdoor verkeren boeren, ondernemers, wegenbouwers, ambtenaren en politici in grote onzekerheid of hun projecten nog wel kunnen doorgaan. De zaak werd aangespannen door Mobilisation for the Environment (Mob) olv Johan Vollenbroek uit Nijmegen.

Hoge Raad – Raad van State

- De Hoge Raad is **cassatierechter**. Dat betekent dat de Hoge Raad beoordeelt of een lagere rechter (rechtbank/gerechtshof) bij een uitspraak het recht juist heeft toegepast en of de procedure op de juiste wijze is gevolgd.
- De Raad van State is een adviesorgaan van de regering. De raad adviseert de regering bij voorgestelde wetten en bestuurszaken. Daarnaast is de Raad van State de **hoogste algemene bestuursrechter van het land**.

Rechtsbronnen

Gewoonte(recht): Ongeschreven rechtsregels

1. Ontstaan omdat een bepaalde groep mensen op een afgebakend grondgebied zich op een bepaalde manier ging gedragen.
2. Om van een gewoonte te kunnen spreken, moet er aan twee voorwaarden zijn voldaan:
 1. een constant gebruik gedurende een bepaalde periode (de gewoonte is een feit geworden);
 2. het maatschappelijke besef dat het gebruik ook zo behoort te zijn (de gewoonte is een norm geworden).
3. Ook het 'handjeklap' op veemarkten en het 'opsteken van een vinger' bij een antiekveiling worden wel beschouwd als een vorm van gewoonterecht. Door beide 'gebaren' komt een koopovereenkomst tot stand.

Hoe verder?

- Vragen? Alles duidelijk?
- Voor vrijdag:
 - Behandelen vragen reader hoofdstuk 2
 - Van te voren graag hoofdstuk lezen en vragen beantwoorden
- Verder vrijdag bespreken opdracht gemeenten
 - Interview bestuurder/ambtenaar
 - Bijwonen Raadsvergadering